

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasamızın 98. maddesi, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca T.C. Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Mehmet ŞİMŞEK tarafından yazılı olarak yanıtlanması için gereğini saygılarımla arz ederim.

Özgür KARABAT

İstanbul Milletvekili

Türkiye'nin en önemli şirketlerinden olan İstanbul Altın Rafinerisi (İAR) ve bağlantılı şirketler hakkında yürütülen soruşturma kapsamında kamuoyuna çeşitli belge ve iddialar yansımıştır. Bu iddialar, teşvik sistemi suiistimali kadar, Türkiye'nin dış ticaret sistemi, finansal şeffaflık rejimi ve kara para ile mücadele kapasitesi açısından son derece ciddi yapısal sorunlara işaret etmektedir.

Soruşturma dosyasına yansıyan bilgilere göre; ithal edilen altının Türkiye'de eritilerek, kimyasal işlemlerden geçirilmiş gibi gösterildiği, bu şekilde işlenmiş ürün statüsünde ihracat beyanı oluşturulduğu ve bu işlemler üzerinden devlet desteklerinden yararlanıldığı ileri sürülmektedir. Bu kapsamda yaklaşık 544 milyon dolarlık ihracat gösterildiği ve bu işlemler üzerinden yaklaşık 13 milyon dolar kamu zararına yol açıldığı ifade edilmektedir.

Ancak burada asıl kritik mesele, yalnızca kamu zararının büyüklüğü değil; söz konusu 544 milyon dolarlık finansal hareketin niteliği ve kaynağıdır. Zira yürürlükteki mevzuata göre ihracat bedellerinin yurda getirilmesi, bankacılık sistemi üzerinden kayıt altına alınması, döviz dönüşüm desteklerinden yararlanılması zorunlu uygulamalardır.

Bu durumda, 544 milyon dolarlık ihracatın karşılığı olan dövizin Türkiye'ye giriş yapmış olması gerekmektedir. Bu büyüklükte bir finansal akışın gerçek ticari faaliyet sonucu mu oluştuğu, yoksa ticaret görünümlü işlemler üzerinden sistem içinde dolaştırılan fonlardan mı kaynaklandığı sorusu hayati önem taşımaktadır.

Bu tür işlemler, uluslararası literatürde ticaret temelli kara para aklama yöntemi olarak tanımlanmakta olup özellikle altın gibi yüksek değerli emtialar bu tür faaliyetler açısından yüksek riskli alanlar arasında yer almaktadır. Türkiye, Mali Suçları Araştırma Kurulu aracılığıyla bu tür işlemleri izlemek ve önlemekle yükümlüdür.

Dikkat çekici bir diğer gelişme de kara para ve finansal suçlar alanında uzun yıllar görev yapmış, geçmişte yolsuzluklara ve usulsüz finansal işlemlere dikkat çeken eski bir MASAK yöneticisinin bu süreçle ilişkin ciddi sorular sorması ve bunları sosyal medya hesabından paylaşmasının ardından yaşananlardır. Bu denli vahim iddialara sorumluluk makamında olanların yanıt vermesi gerekirken bu usulsüzlükleri sorgulayanların hukuk eliyle hedef alınması dikkat çekicidir!

Yaşanan bu süreç kamuoyunda denetim mekanizmalarının zayıflatıldığı yönündeki algıyı güçlendirmiş, soruşturmaların yönü ve kapsamına ilişkin belirsizlikleri artırmıştır. Bu durum her şeyden önce Türkiye'nin itibarına ve finansal şeffaflık rejimine duyulan güveni ciddi biçimde zedelemektedir.

Öte yandan, kamuoyuna yansıyan bilgilerde, 544 milyon dolarlık dövizin kaynağına, bu paranın hangi ülkelere geldiğine, gerçek alıcı ve satıcıların kim olduğuna, işlemlerin finansal izine ilişkin hiçbir açıklama yapılmamıştır.

Soruşturmanın yalnızca "teşvik suiistimali" boyutuyla sınırlı tutulması, bu büyüklükte bir finansal akışın arkasındaki olası kara para ilişkilerinin üzerinin örtüldüğü yönünde ciddi şüpheler doğurmaktadır. Kaldı ki geçmişte TBMM'de kurulan Hayali İhracat Araştırma Komisyonu çalışmalarında da benzer yöntemlerle kara paranın ihracat geliri gibi gösterildiği, haksız teşvikler alındığı, kamunun büyük zararlara uğratıldığı tespit edilmiştir.

Bugün geline nokta, benzer bir modelin çok daha büyük hacimlerle yeniden gündeme gelmesi, münferit bir suç iddiasının ötesinde sistematik bir denetim zafiyetinin göstergesi olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca soruşturma kapsamında tutuklanan bazı şüphelilerin kısa süre içerisinde tahliye edilmesi, dosyanın kapsamı ve ciddiyeti ile alınan tedbirler arasındaki uyumsuzluğu da gözler önüne sermektedir.

Bu bağlamda;

- 1) İstanbul Altın Rafinerisi ve bağlantılı şirketler hakkında yürütülen soruşturma kapsamında iddia edilen 544 milyon dolarlık ihracatın tamamı için ihracat bedellerinin yurda getirildiği tespit edilmiş midir? Bu tutara ilişkin döviz girişleri hangi bankalar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir? Söz konusu işlemler Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası kayıtlarında yer almakta mıdır?
- 2) İhracat işlemlerine konu olan bedellerin tamamı gerçek ticari faaliyet sonucu mu elde edilmiştir? Bu konuda Bakanlığınız veya Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından yürütülen bir inceleme bulunmakta mıdır?
- 3) 544 milyon dolarlık ihracatın karşı tarafında yer alan alıcı şirketler kimlerdir? Soruşturma kapsamında adı geçen şirket ve kişiler hakkında daha önce yapılmış vergi incelemesi, mali denetim veya MASAK analizi bulunmakta mıdır?
- 4) Söz konusu işlemlerde, ticaret temelli kara para aklama şüphesi kapsamında herhangi bir tespit yapılmış mıdır?
- 5) Bu işlemlere ilişkin olarak MASAK'a yapılmış şüpheli işlem bildirimleri (ŞİB) bulunmakta mıdır? Bulunmakta ise sayısı ve kapsamı nedir?
- 6) İddia edilen ihracat işlemlerinde kullanılan ürünlerin niteliği, ithal edilen altın ile karşılaştırmalı olarak teknik incelemeye tabi tutulmuş mudur?
- 7) Söz konusu işlemler kapsamında firmaların yararlandığı döviz dönüşüm desteği ve diğer ihracat teşviklerinin toplam tutarı ne kadardır?
- 8) Kamu zararının yalnızca 13 milyon dolar olarak hesaplanmasının gerekçesi nedir? Bu zarar kaleminin dışında kalan potansiyel zarar unsurları bulunmakta mıdır?
- 9) Bu büyüklükteki işlemler gerçekleştirilirken Bakanlık denetim mekanizmaları, gümrük kontrolleri ve finansal izleme sistemleri neden erken aşamada devreye girmemiştir?